

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL ÇEVRE İLİSKİLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AUTHORS: Erdogan BOZKURT,Ahmet USTÜN,Adem BAYAR

PAGES: 2561-2574

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/609010>

OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL ÇEVRE İLİŞKİLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ^{1,2}

Erdoğan BOZKURT³

Adem BAYAR⁴

Ahmet ÜSTÜN⁵

Atıf/©: Bozkurt, E.; Bayar, A., ve Üstün, A. (2018). Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2561-2574. doi: 10.17218-hititsosbil.450351

Özet: Bu çalışmanın temel amacı, okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini belirlemektir. Okul yöneticileri, okulun ve eğitim sisteminin amaçlarına ulaşılmasında anahtar kişilerdir. Bundan dolayı, okul yöneticileri insan gücü ve diğer kaynakları rasyonel olarak kullanmak için yönetim süreçlerini uygulayan kişilerdir. Her toplumsal örgüt gibi okul örgütünün de gerçekleştirmek zorunda olduğu görevler bulunmaktadır. Bu görevler; sosyal, siyasal, ekonomik ve kendini gerçekleştirme olarak ifade edilebilir. Okul, belirtilen bu görevleri gerçekleştirmek için örgütün içindeki ve dışındaki güçlerden yararlanmak zorundadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı çevresel faktörlerin okulu nasıl etkilediğini araştırmaktır. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanarak elde etmişlerdir. Verilerin analizi sonucunda araştırmacılar; 1) Okul- aile birliği toplantılarının daha fazla fonksiyonel ve aktif olarak düzenlenmesi gerektiği, 2) Okullarda düzenlenen sosyal, kültürel, eğitim ve spor aktivitelerinin başarılı ve sorunsuz bir şekilde yürütülmesi gerektiği ve 3) Okul çevresinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde okulların daha çok destek olmaları gerektiği bulgularına ulaşmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yönetimi, Okul Aile İlişkisi, Baskı Grupları, Okul Çevre İlişkisi

School Administrators' Problems about School Environment Relations and Their Solutions

Citation/© Bozkurt, E.; Bayar, A., and Üstün, A. (2018). *School administrators' problems about school environment relations and their solutions*. *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 11(3), 2561-2575. doi: 10.17218-hititsosbil.450351

Abstract: The aim of this study is to better understand school administrators' problems on school and environment relationship and find some potential solutions. School administrators are the key persons for reaching the purposes of schools and education systems. That is why; school administrators run administration processes in order to use human sources and other sources effectively. Schools have to achieve some goals like all other social organizations. These goals can be determined as social, political, economic, and self-actualization. In order to reach these determined goals, schools must get benefits all sources in and out of schools. At this point, the aim of this study is to investigate how environmental factors affect schools. This study has been conducted by phenomenological research design which is a qualitative research approach. The researchers have

Makale Geliş Tarihi: 11.6.2018

Makale Kabul Tarihi: 27.12.2018

¹Bu çalışma Amasya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen SEB-BAP 17-0154 nolu projeden üretilmiştir.

²Bu çalışmanın özeti III. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresinde (03-05 Mayıs 2018, Çorum) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

³Dr.Öğr.Üyesi (Sorumlu Yazar), Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, erbozkurt52@gmail.com

⁴Doç. Dr. Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, adembayar80@gmail.com.

⁵Doç. Dr. Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ahmet.ustun@amasya.edu.tr

collected data face to face interview technique. After analyzing the collected data, the researchers have found that 1) School-family association meetings should be more functional and active, 2) Social, cultural, educational, and sports activities in schools should be carried out successfully and smoothly, and 3) Schools environments' economic, social, and cultural developments should be more supported by schools.

Keywords: *School Administration, School Family Relationship, Pressure Groups, School Environment Relationship*

1. GİRİŞ

Eğitim sürecinin gerçekleştirildiği kuruma okul denir ve eğitim bireye istendik davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır. Okul, eğitim sisteminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilere bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırıldığı yapay ve özel bir ortamdır. Bu yapay ortam çevrenin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak, olumlu etkileri ise pekiştirmek için geliştirilmiştir (Balay, 2014; Balcı, 2005). Eğitim sisteminin çevresi tüm ülkedir. Hatta bu çevre teknoloji, araç-gereç alışverişi ve öğrenci alımı gibi diğer nedenlerle başka ülkelerle ilişki içindeyse, bu durumda eğitim sisteminin çevresi diğer ülkeleri de kapsar.

Eğitim sisteminin çevresi iki değişik açıdan incelenebilir. Eğitim sisteminin genel çevresi ulusal ve uluslararası etkilerin tümünü kapsamına alır. Bunlar arasında toplumun kültürel yapısı, yasal düzenlemeleri, siyasal sistemi, yönetsel birimler, ekonomik yapısı, toplumsal değişim ve eğilimleri, kaynakları, bilimsel ve teknolojik gelişmişliği ile uluslararası sistemlere ilişkin çok sayıda değişken doğrudan ve dolaylı olarak okulu etkiler. Eğitim sisteminin özel çevresi ise girdilerini aldığı, mezunlarını verdiği, etkilediği ve etkilendiği diğer örgütlerdir. Okul eğitim sisteminin özel çevresi ile girdi ve çıktılar açısından sürekli ilişki içinde bulunur. Bu ilişki sağlıklı ve yeter düzeyde olmazsa, bu durumda okul varlığını sürdüremez (Balay, 2014; Başaran, 2006).

Okul, girdilerini toplumdan alan çıktılarını ise topluma sunan açık bir sistem özelliği taşıyan bir örgüttür (Başaran ve Çinkır, 2013). Okulun temel işlevleri arasında çocukların ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kazandırması yanında toplumun eğitim ve kalkınma ihtiyaçlarını karşılamakta vardır. Ülkemizde yapılan araştırmaların bulgularına göre, okulun toplumdan ayrı bir yapıymış izlenimi verdiği; topluma yeterince açılmadığı; çevre eğitimi ve kalkınmasıyla ilgili sorumluluklarını yerine getirmede başarılı olamadığı belirtilmektedir (Balay, 2014).

Okul yönetiminde etkili olan iç ve dış ögeler, okulun iç ve dış çevresini oluşturur. Okulun iç çevresinde başta okul müdürü, öğretmenler, öğrenciler, yardımcı hizmetliler, güvenlik görevlileri ve memurlar bulunmasına karşın; dış çevrede ise öğrenci velileri, siyasi partiler, belediye, esnaf ve diğer sivil toplum örgütleri bulunmaktadır. Bu ögelerden özellikle aileler üzerinde önemle durulmaktadır. Çünkü anne-baba desteği olmadan verilen eğitim ya eksik veya hatalı olmaktadır (Nural,2010). Okul, çevresi ile kuracağı verimli ve etkili ilişki sayesinde toplumun kaynaklarının öğrencilerin ve okulun başarısı yönünde kullanması için önemli fırsatlar elde edecektir (Gümüşeli, 2001).

Çeşitli araştırmacılar, okul çevre ilişkilerinin boyutlarını beş grup halinde ifade etmişlerdir. Bunlar;

1. Ailenin okula katılımı ve okul-aile işbirliği
2. Çevre kalkınmasına okulun katkısı

3. Baskı ve güç grupları ile ilişkiler

4. Okulun çevreye yönelik etkinlikleri

5. Çevrenin okula katkıları ve halkla ilişkilerdir (Balay, 2014; Pehlivan, 2000; Taymaz, 2007).

1.1. Ailenin Okula Katılımı ve Okul-Aile İşbirliği

Her toplum varlığını sürdürebilmek ve uzun süre yaşayabilmek için insan gücü ihtiyacını karşılamak zorundadır. Toplumun insan gücü kaynağını oluşturan yeni üyeler ise aileler tarafından yetiştirilmektedir. Topluma yeni katılan üyelerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada ailenin önemi çağlar boyu devam etmektedir. Aile, anne baba ve çocuklardan oluşan toplumu meydana getiren en küçük sosyal birimdir (Nural, 2010). Aile toplumun varlığı açısından son derece önemli olan biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve eğitsel yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur (Doğan, 2004).

Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak okul başarısını artıran faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, okul başarısı üzerinde okul-aile dayanışmasının önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadırlar (Çelenk, 2003). Çocuğun ilk öğretmeni anne-babadır. Aile, çocuğun kişiliğinin gelişiminde temel olan özdeşleşme ve rol model oluşumudur. Çocukların davranışları özellikle okulöncesi yıllarda anne-babaları ve kardeşleri ile olan iletişim ve etkileşimlerine göre biçimlenir. Bu nedenle anne-babaların insanlar arası iletişim konusunda beceri sahibi olmaları bir gerekliliktir. Öğrencilerin eğitilmesi konusunda paralel olarak anne-baba eğitiminin de birlikte ele alınması öğretmenin görevleri arasında olmalıdır. Öğrencilerin davranışlarının değişiminde ve gelişiminde aile eğitimi okulda verilen eğitimden daha önemli olduğu söylenebilir. Okul çocukların eğitimini sürdürürken aynı zamanda velilerin eğitimi içinde okulda toplantı ve konferanslar düzenlemelidir. Okul- öğretmen ve aile işbirliği ile ailelerin okula ve eğitime karşı olumlu tutum kazanımları elde edilebilir (Gülşen ve Gökyer, 2015).

Okulun aileler için düzenlediği toplantılara ailelerin tepkisi geleneksel olarak olumsuzdur. Bu olumsuzluğun nedenleri arasında; okulun çocuklarıyla ilgili şikâyetleri, parasal yardım istenmesi, öğrencilerin notlarının bildirilmesi ve uyarılması sayılabilir. Okul yönetimi ve öğretmenler bu nedenleri ortadan kaldırmalı ve velilerin çekinme, öfke, korku ve boş vermişlik duygularından arınarak; okula karşı olumlu tutum ve işbirliği geliştirmelerini sağlamalıdır.

Okulun amaçlarına ulaşmasında velilerin önemli rolü vardır. Okulda kazandırılan bilgi ve becerilerin aile ortamında izlenmesi ve aile eğitimi ile okul eğitiminin birbirleriyle tutarlı olması, hem okulun hem de öğrencilerin başarısını artırır. Özellikle öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin sorunlarını çözmek için okul ile aile arasında bir işbirliğine gerek vardır. Veliler arasında politik güce ya da bulundukları mevkiden dolayı bazı güçlere sahip olanlar bulunabilir. Okul, bu velilerin liderlik ve girişimcilik özelliklerinden faydalanarak çevre ile daha iyi ilişkiler kurabilir. Öğrencilerin iyi yetişebilmeleri ve sorunlarının çözülebilmesi için okul ve çevre arasında iyi ilişkiler kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu amaçla okul-aile birliği kurulmuştur.

Okul-Aile Birliği'nin amacı, okul ile aile arasında işbirliğini sağlamak, çatışmaları önlemek, öğrencilerin eğitimdeki sorumluluklarını paylaşmak, velileri eğitim konusunda aydınlatmak, velilerin bilgi, beceri ve statüsünden eğitim için yararlanmak ve yardımlaşmayı sağlamaktır. Bu nedenle bir eğitim öğretim yılında en az iki kere olmak üzere okul yönetiminin gereksinim duyduğu zamanlarda veli toplantıları düzenlenmelidir.

Veli toplantıları üç şekilde gerçekleştirilebilir. Bunlar bireysel görüşmeler (okulun daveti üzerine özel olarak çağrılan veliler), şube veli toplantısı ve genel veli toplantısı biçiminde olabilir. Bu

toplantılara okul yöneticileri, okul psikolojik danışmanları (rehber öğretmenler), sınıf rehber öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve alan öğretmenlerinin katılım ile işbirliği mutlaka sağlanmalıdır (Gülşen ve Gökyer, 2015; Özel Eğitim ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2002, T.D. 2535).

Okul ile aileler arasındaki işbirliği ve yardımlaşmanın nasıl düzenleneceği ile ilgili konularda, “Okul Aile Birliği Yönetmeliği” hükümleri uygulanmaktadır. Anılan yönetmeliğin beşinci maddesi okul aile birliklerinin amaçlarını belirtmektedir.

Aynı yönetmeliğin altıncı maddesi ise okul aile birliklerinin görev ve yetkilerini düzenlemektedir. Buna göre, Okul Aile Birliği’nin görev ve yetkileri şunlardır: a) Öğrencilerin, Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri ve millî manevi değerler doğrultusunda yetiştirilmeleri için okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak, b) Okulun amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesine, eğitimde kalite ve başarı için okulun stratejik plan çalışmalarına ve uygulamasına destek olmak, eğitimde fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak, c) Öğrencilerin başarısını artırmak amacıyla okul yönetimince planlanan kurs, sınav, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesine katkı sağlamak, ç) Okul yönetimiyle iş birliği yaparak eğitim ve öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının değerlendirilmesine katkı sağlamak, d) Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak, bu hizmetlere ilişkin sosyal güvenlik primi, vergi ve benzeri ödemelerin yapılmasını sağlamak, e) Millî bayramlar, belirli gün ve haftalar ile kültürel yarışmaların düzenlenmesi giderlerine katkıda bulunmak, f) Okula yapılan ayni ve nakdi bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak, sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek, şartlı bağışları amacına uygun olarak kullanmak, g) Kantin ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek. ğ) Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddi ve manevi destek sağlamak, aynı amaçla kardeş okullara da katkıda bulunmak, h) 28/8/2007 tarihli ve 26627 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği’nde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek, ı) Eğitim ve öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak, i) Eğitim ve öğretimi geliştirmek amacıyla oluşturulan çalışma komisyonlarına katkı sağlamak, j) Ulusal ve uluslararası projelere katılmak ve proje amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak ve k) Eğitim ve öğretimle ilgili diğer etkinliklere destek olmak (MEB. Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 2005).

1.2. Çevre Kalkınmasına Okulun Katkısı

Okul toplumun eğitim gereksinimini karşılarken diğer toplumsal alt sistemler ile ilişki ve etkileşim içerisinde olmak zorundadır. Okul çevresini dikkatli bir biçimde gözleyerek, etrafımızda olan bitenlerden haberdar olmamızı, yeni durumlara uyum sağlamamızı ve gelişen dünyaya ayak uydurmamızı sağlamaktadır. Okul çevresinde bulunan resmi kurumlarda görevli personel ailelerin dışındaki kurum, dernek ve gönüllü kişilerle de iyi ilişkiler kurmalıdır. Okullar böylece yaşam düzeyimizin yükselmesinde etkilidirler. Okulun bu işlevlerini yerine getirmesinde okul yöneticilerine önemli görevler düşmektedir (OECD, 2001; İnandı, 2014).

Okulun çevreye katkılarının başında çevre kalkınmasını destekleme görevi gelmektedir (Nural, 2010). Bu açıdan okul yöneticisi değişime direnen ve durağan şartları tercih eden grupları değiştirmeye ikna etmeye çalışır. Ayrıca değişime ilgi gösteren çıkar grupları arasında denge oluşturmaya çaba sarf eder. Okul toplum etkinliklerinin merkezi olabilmek için akşamları, hafta sonları ve tatillerde açık olmalıdır. Okul yedi gün yirmi dört saat hem yetişkinlere hem de çocuk

ve gençlere açık olmalı, derslerin yanında yetişkinlere de okulda sosyal, kültürel, mesleki ve serbest zaman etkinlikleri düzenlemelidir (Lowe,1985; Nural, 2010).

Çevreyle ilişkiler konusunda okul yöneticilerine düşen diğer görevler arasında ise; eğitim ihtiyacının belirlenmesi söylenebilir. Özellikle okulun geleneksel görevleri arasında bulunan kültürün seçilerek aktarımı ile çocuk ve gençlerin fiziksel ve bilişsel kapasitelerini geliştirme sayılabilir. Ayrıca okulun öğretim programının çevre halkına yorumlanarak sunulması, çevrenin okulu ve görevlerini desteklemeye özendirilmesi, eğitimle ve öğretimle ilgili diğer kuruluşların rolünün yorumlanması ve okul ile çevre arasında iletişimin kurulması ve geliştirilmesi sayılabilir (Aydın, 2000; İnandı, 2014).

1.3. Baskı ve Güç Grupları ile İlişkiler

Okul, dinamik ve sürekli değişkenlik gösteren bir ortam içinde yer almaktadır. Dolayısıyla böyle bir ortam içinde okuldan beklentiler sürekli değişmektedir. Okul müdürü okulun içinden –dış ortamı dikkatli bir biçimde gözlemedikçe- bu dinamik çevreyi doğru olarak algılayıp, uygun tepkiler geliştiremez. Bu nedenle okul müdürü okulun bulunduğu dış çevreye duyarlı olmalı ve okul-toplum ilişkilerinde çevresel güç ve baskı gruplarını iyi tanımalıdır. Bunların amaç ve niyetleri konusunda bilinçli olmalı ve bunları nasıl dengeleyeceği konusunda güvenilir çözüm yolları geliştirmelidir (Balay, 2014).

Baskı grupları çoğulcu toplumun vazgeçemeyeceği sivil toplum örgütlerinin başında gelmektedir (Yiğit ve Bayraktar, 2016). Toplumdaki birçok kurum ve kuruluşa çeşitli yollarla etki eden baskı grupları aynı zamanda eğitim kurumlarına da etki etmektedir. Bu etki olumlu olabileceği gibi olumsuzda olabilir. Bu etkinin olumlu olmasında okul yönetiminin rolü büyüktür. Okul yönetimi sağlam bir duruş sergilerse ve okulun sağlam bir felsefesi bulunursa bu gruplar karşısında direnebilir (Bursalıoğlu, 1982). Okul yöneticisi bu direnişi gösteremediği takdirde, toplumsal baskı gruplarının etkisi altında kalır; sağlıklı karar veremez ve okulu amaçlarına ulaştıramaz (İnandı, 2014).

Bir okulu etkileyebilecek baskı grupları arasında mesleki kuruluşlar (sendika, oda, birlik), siyasi partiler, dini kurumlar, ticari kuruluşlar ve bu kuruluşlara üye olan bireyler yer alır (Aydın, 2005). Okul yöneticisinin bu baskı grupları ile dengeli bir yönetim anlayışını benimseyip uygulaması oldukça güçtür. Özellikle okul idaresinin aldığı kararlarda iktidar partisinin egemenliği daha fazla iken muhalefet partisnin buna karşı çıkması doğal bir durumdur. Bazen de dini kurumların okul yönetimi üzerindeki etkinliği artabilir. Okul yönetimi bu baskı gruplarını birbirleriyle dengeleyerek okula olan olumsuz etkilerini azaltmaya çalışmalıdır. Ayrıca okul yönetimi baskı gruplarını okulun amaçlarının gerçekleştirilmesinde, etkili bir şekilde kullanabilirse, örgütün amaçlara ulaşmasında sapma olmayacak ve okul amacını gerçekleştirecektir. Bu nedenle okul yönetimi baskı gruplarıyla sağlıklı bir iletişim kurmalı, onları yönetime katmalı ve onlarla ortak bir kültür oluşturmalıdır (İnandı, 2014).

1.4. Çevrenin Okula Katkıları ve Halkla İlişkiler

İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için ihtiyaçlarını karşılamak zorundadırlar. Aynı gerçeklik okullar içinde geçerlidir. Bu nedenle okullar yaşamak için geniş bir çevreye gereksinim duyarlar. Okul örgütleri toplumsal açık sistem olarak işlevlerini sürdürdüğünden çevresinden aldığı öğrencileri yetiştirmesinin ötesinde çevresiyle de sürekli işbirliği içinde olmak zorundadır. Bu işbirliği okulun çıktısının kalitesine göre mal ve hizmet alışverişi şeklinde olabilir (Hanson, 2003; İnandı, 2014).

Okul çevresinde birçok grubun oluşumu doğaldır. Toplumsal kurum ve grupların insan kaynağını oluşturan okul, bu grup ve kurumlar tarafından etkilenir. Sendikalar, dernekler, iş çevreleri, çeşitli cemaat ve gruplar okulları kendi istekleri doğrultusunda yöneltmek isterler. Bu grup ve kurumların beklentileri okulda yer alan faaliyetler ve okulun amaçları arasında bir denge olduğu sürece sorun yoktur. Okul ile çevre arasında iyi iletişim kurulmasının çeşitli yararları vardır. Okulun toplum içindeki konumu, başarı ve başarısızlıkların tanınması kolaylaşır. Böylece okul topluma yönelik görevlerini yerine getirebilir.

Eğitimin verimliliği, okulun içinde bulunduğu çevrenin olanaklarını etkin bir biçimde kullanılmasıyla artacaktır. Eğitim programında yer alan eğitim etkinlikleriyle ilgili endüstri, sanat, iş, eski eser gibi çevre olanakları ve çevrenin diğer doğal ve kültürel zenginlikleri, okulun eğitim programının konusu ve araçları olmalıdır. Bundan dolayı okul, çevredeki endüstri sanat kuruluşları ile yakından iş birliği kurmalı ve bu tür olanaklardan yararlanmalıdır.

Okul, çevresini bir laboratuvar gibi kullanmalı, zaman zaman eğitsel geziler düzenlemeli, sosyal, kültürel, ekonomik ve doğal çevrenin ham maddelerini öğretim materyali olarak sınıflara getirmelidir (Varış, 1994). Bunun yanında okul, çevredeki kamu ve özel kuruluşların, endüstri ve ticaret alanlarında insan gücü ihtiyaçlarının nicel ve nitel özellikleri hakkında bilgi edinmeleri için çalışmalar yapmalıdır. Okul, çevresindeki ilgililerin okul hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla tanıtıcı etkinlikler yapar. Bu amaçla sergi, yarışma, anma günleri, kermes ve çay gibi etkinlikler düzenlemelidir (İnandı, 2014).

Okul yönetimi okul amaçları doğrultusunda çevreden birtakım yardımlar alabilir. Örneğin, çevredeki başarılı ve tanınmış bazı meslek elemanlarını okula davet ederek eğitim etkinliklerine katılımlarını sağlayabilir. Bir kısım uygulamalı derslerde çevrenin olanaklarını özellikle staj çalışmalarında kullanabilir. Yoksul ve ihtiyacı olan öğrenciler için çevredeki yardımsever kişi ve kuruluşlardan karşılıklı ve karşılıksız burs, kredi veya parasal yardım sağlamak üzere girişimlerde bulunabilir. Okulda yapılacak eğitimde kullanılmak üzere çevre ve endüstri kuruluşlarından karşılıksız malzeme ve araç sağlanabilir. Okul binası ve tesislerinin bakım ve onarımları için para, malzeme, işçilik gibi yardım sağlama yolları aranabilir (Taymaz, 2001; İnandı, 2014).

Okul toplumsal açık sistem modeline uygun olarak çevreden önemli destek sağlamanın yanında çevreye de önemli destek verir ve örgütsel amaçların başarılması konusunda sürekli etkinlik gösterir (Şimşek, Çelik ve Akgemci, 2016). Bu anlayışla okul çevresiyle dinamik ve sürekli değişkenlik gösteren bir ilişki içerisinde (Hanson, 2003). Bu sorunların ortadan kaldırılmasında halkla ilişkiler önemli bir yere sahiptir. Halkla ilişkiler, bir örgütün ya da okulun sunduğu hizmetin geliştirilmesi amacıyla yürütülen ve kamuoyunu etkilemeye yönelik tüm ilişki biçimlerini kapsayan planlı çabaların bütünüdür. Halkla ilişkiler okul örgütünün anlayış ve yakınlığını sağlamak amacıyla yapılan tüm iletişim ve etkileşim süreçlerini kapsar. Halkla ilişkiler okulun başarı ve başarısızlıklarının kamuoyuna duyurulması bakımından önemlidir. Halkla ilişkilerin gerçekleştirmeye çalıştığı amaçların başında, okul çevre işbirliğini geliştirerek, örgüt için güven ve destek sağlamak gelmektedir. Bu şekilde okulun gerekliliği ve yararlılığı çevre tarafından kabul görürse okul yaşamını sürdürür ve gelişir. Diğer amaçlar arasında; okulu ve onun izlediği politikayı yakın çevre ve topluma benimsetme, okul yönetimine karşı vatandaşların olumlu tutum geliştirmesini sağlama, yönetimle ilişkilerde öğrenci velilerinin ve yakın çevre insanların işini kolaylaştırma, okulun daha rasyonel kararlar alabilmesi için kamuoyunun yardımını sağlama, hizmetlerin yürütülmesinde işbirliği sağlama sayılabilir (Nural, 2010).

Halkla ilişkiler, okulların çevreleri ile ilişkilerinde, sorunların ortadan kaldırılmasında ve okula destek sağlama görevini yerine getirmektedir. Halkla ilişkiler çeşitli iletişim araçlarından yararlanır. Bunlar arasında gazete, dergi, broşür, bülten, yıllık, afiş, mektup, el ilanları, radyo, televizyon, festivaller, yarışmalar, törenler, sergiler ve başka iletişim teknolojileri sayılabilir. Okulda halkla ilişkileri yürüten ekip, okul ile onun etrafında bulunan toplumsal kümeler arasında iyi niyete ve karşılıklı anlayışa dayalı ilişkiler kurup bu ilişkileri yerleştirmeye çalışmalıdırlar (Açıkalın, 1994). Böylece okul yönetimi toplumun okula güvenini artırır ve çevresi okulu tanıyabildiği oranda yardımcı olur.

1.5 Çevreye Yönelik Yapılacak Etkinlikler

Milli Eğitim Bakanlığı resmi ve özel ilk ve orta dereceli okulların boş zamanlarında çevreye açılmaları ve okulların eğitim araç ve gereçleri ile tesislerinin çevresindeki insanların kullanımına sunulmasını istemektedir. Özellikle bu kullanımın hafta sonlarında daha etkili olmasını önerilmektedir. Bu etkinliklerin kapsamı bilgisayar ve internet kullanımından halk dansları öğretimine kadar çeşitlilik göstermektedir (İnandı, 2014).

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda araştırmanın konusu Amasya İli Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve devlet okullarında görev yapan okul müdürlerinin, okulun daha işlevsel ve çevreyle bütünleşmesi açısından, okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunlarının neler olduğunu ve bu sorunların çözümü ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu bağlamda araştırma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Okul çevre ilişkilerinde yaşanan sorunlar nelerdir?
2. Okul çevre ilişkilerinde yaşanan sorunların üstesinden gelmek için neler yapılmalıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri ile ilgili bir çalışma olduğundan araştırma modeli fenomenolojik (olgu bilim) araştırma olarak belirlenmiştir. Fenomenolojik araştırmalarda veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa yansıtabilecek birey veya gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırma örneklemini Amasya ili Merkez ilçede ve diğer ilçelerde bulunan devlet ve özel okulların müdürleri arasından ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik yöntemlerine göre belirlenen 13 okul müdürü oluşturmuştur. Olgu bilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşme yöntemi olduğundan, araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında ilgili alan yazın ayrıntılı biçimde taranmış, alandaki akademisyenlerin, araştırma örneklemini dışındaki okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan taslak bilgi toplama aracı Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine incelettilerle soruların açık ve anlaşılır olması sağlanmıştır. Bu incelemede katılımcıları rahatsız eden herhangi bir ifadenin bulunup bulunmadığı da incelemeye alınmıştır.

Verilerin analizinde nitel çözümleme tekniklerinden betimsel-yorumlayıcı analiz kullanılmıştır (Sönmez ve Alacapınar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu nitel analiz tekniğinde amaç, araştırmacının elde ettiği bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde ilgi duyanlara sunmaktır. Bu veri analiz tekniğinde araştırmacı gerçeğin neye benzediğini okuyucuya göstermeye çalışırken ayrıca bulgulara kavramsallığı da eklemektedir. Bu teknikte yorumlar derinlemesine ve genişlemesine yapılmaz. Yıldırım ve Şimşek (2005) betimsel-yorumlayıcı analiz

teknığının dört aşamadan oluştuğunu belirtmişlerdir. İlk aşama betimsel analiz için bir çerçeve oluşturmaktır. Bu basamak için araştırmacılar öncelikle alan yazını incelemiş daha sonrada katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevapları dikkate alarak beş çerçeve oluşturmuştur. Bu çerçeveler aynı zamanda araştırmanın alt problemlerini de oluşturmaktadır. İkinci aşama ise, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi basamağıdır. Birinci aşamada oluşturulan beş çerçeveye göre yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Bulguların tanımlanması olarak ifade edilen üçüncü basamakta, düzenlenen veriler tanımlanmış ve anlatılanların daha anlaşılır olması için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Ulaşılan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması basamağı ise dördüncü basamaktır.

Nitel veri analizinde, gelenekselleşmiş bir çalışma biçimi olarak katılımcıların görüşme tekniğinde söyledikleri cümlelerin aynen alınarak turnak içinde verilmesi biçimi tekrarlara yer vermemesi ve okuyucuyu sıkıkmaması düşüncesi ile uygulanmamıştır. Bunun yerine katılımcıların fikir ve düşünceleri birleştirilerek ve katılımcı yüzdeleri ile frekansları gösterilerek bulgular ifade edilmiştir.

Bilgi toplama aracının katılımcılara uygulanmasından önce bir deneme çalışması yapılmış, soruların 35 dakikada cevaplanabileceği saptanmıştır. Araştırmacılar veri toplama işlemi için katılımcıları okullarında ziyaret etmiş ve önce kendini tanıtarak, araştırmanın amacını ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan araştırma iznini katılımcılara göstermişlerdir. Araştırma için gönüllü olup olmadığı sorulduktan sonra, gönüllü katılımcılara öncelikle katılımcıların kimlik bilgilerinin araştırma raporunda yer almayacağını ve gizli tutulacağı söylenmiştir. Tüm sorular katılımcı tarafından cevaplandıktan sonra araştırmacılar cevapları katılımcıya okumuş ve çıkartmak istediği cevapların olup olmadığı sorulmuştur. Görüşmenin bitiminde araştırmacılar katılımcılara teşekkür etmiş ve okuldan ayrılmışlardır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla katılımcılardan alınan yanıtların cevaplarının betimsel-yorumlayıcı analiz tekniği ile elde edilen bulgular ve bunların yorumları yer almaktadır.

3.1. Okul-Veli İlişkileri

Katılımcı okul müdürlerine yöneltilen; “Okulunuzda, okul-veli ilişkileri konusunda sorunlar var mıdır? *Okul çalışmalarında etkili veli katılımı konusunda ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Okulun, aile eğitimi konusunda çalışmaları var mıdır? Veli ve okul aile birliği toplantıları amacına ulaşmakta mıdır? Bu konuda okulun sorunları var mıdır?*“ sorularına karşılık okul müdürü katılımcılardan 10’u (% 77’si) okulların düzenledikleri veli toplantılarına veli katılımının beklenilenin çok altında olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca 8 okul müdürü katılımcı ise (% 62’si) okul rehberlik servisinin ailelere ve sorunlarına dönük aile eğitimi çalışmalarını yürüttüğünü söylemişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak okul müdürleri okul-aile birliği toplantılarının amacına ulaşma konusunda çelişkili bilgiler vermişlerdir. Altı katılımcı (% 46’sı) toplantıların amaca ulaştığını ifade etmelerine karşın; dört katılımcı ise okul-aile birliği çalışmalarının amacına ulaşmadığını bildirmişlerdir (katılımcıların % 30’u).

Katılımcı okul müdürlerinden birisi, veli toplantılarına katılımın az olmasının nedenlerini davetiyelerin çeşitli sebeplerle velilere ulaşmadığı ve velilerin öğrenci kaydı esnasında okula verdikleri telefon numaralarının güncel olmadığı biçiminde açıklamıştır. Katılımcı okul müdürlerinden bir diğeri ise, öğrenci velilerinin okul çalışmalarına etkili şekilde katılımlarının sağlanması için velileri evlerinde ve işyerlerinde ziyaret ettiklerini söylemiştir.

Bu araştırmada ulaşılan bulguları ile benzer konularda yapılan araştırma bulguları arasında benzerlik gözlenmektedir. Okul-aile birliklerinin daha fonksiyonel ve aktif hale getirilmesi, velilerin çocuklarının eğitim ve okula ilgisizliğinin azaltılması biçiminde bulgular elde edilmiştir (Aslanargun ve Bozkurt, 2012).

3.2. Okulun Çevreye Yönelik Etkinlikleri

Okulun çevreye yönelik etkinlikleri ile ilgili katılımcı okul müdürlerine aşağıdaki sorular yöneltilmiştir. *“Okulun çevreye yönelik yaptığı; gezi, yarışmalar, beden eğitimi, izcilik, müzik, halk oyunları, dergi, gazete, yıllık, tiyatro çalışmaları, gezi, konferans, panel, sergi, kermes ve törenler gibi ... etkinliklerde okulunuz sorun yaşamakta mıdır? Konu hakkında lütfen ayrıntılı bilgi verir misiniz.”*

“Okulun toplumsal etkinliklerin merkezi olabilmesi ve çevresine yararlı olabilmesi için akşamları, hafta sonu ve tatillerde (yedi gün yirmi dört saat) açık olması konusunda neler düşünüyorsunuz? Lütfen bilgi veriniz.”

Okul müdürlerinden bir katılımcı, okulun içinde ve çevrede öğrencilerin yaptıkları etkinlikler için parasal kaynak bulmada sorun yaşadıklarını söylemiştir. Ayrıca aynı katılımcı hafta sonlarında düzenlenen etkinliklere öğrencilerin yüzde altmışının çeşitli nedenlerle katılmadıklarını ifade etmiştir.

Sekiz katılımcı okul müdürü (katılımcıların % 62’si) sosyal, sportif, kültürel, müzik, halk oyunları ve tiyatro... gibi etkinlikleri başarı ile gerçekleştirdiklerini, bu çalışmalarda başarılı olduklarını ve hiçbir sorun yaşamadıklarını açıklamışlardır.

Okulun toplumsal etkinliklerin merkezi olabilmesi ile çevredeki yetişkinlerin okulun kütüphane, araç, gereç ve tesislerinden akşamları, hafta sonu ve günün yirmi dört saati yararlanabilmeleri için açık tutulması konusunda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerine gerekçe olarak daha önce böyle bir projenin olduğunu ve başarılı olamadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca güvenliğin sağlanması, personel yetersizliği ve temizlik sorunu gibi nedenlerle okulun çevreye açılmasının bu şartlarda mümkün olamayacağını bildirmişlerdir (10 katılımcı, toplam yüzde 77). Gene bu konuya gerekçe olarak, bir okul müdürü ise, bazı velilerde ve çevre halkında okulu koruma duygusunun olmadığını, okula zarar verdiklerini söylemiştir.

Her okulun bir sorumluluk bölgesi olmalı ve o bölgenin tüm eğitim ihtiyacını o okul sağlamalıdır. Bölgede yaşayan insanlar okul, tesis ve eklentilerini özgürce kullanabilmelidirler. Sözü edilen okullarda anaokulundan başlayıp genel ve mesleki liselerini de çatısı altında toplamalıdır. Hatta yetişkin eğitim merkezleri bulunmalı bu merkezlerde ilk okuma-yazmadan başlanmalı genel ve mesleki eğitimin tüm türlerinde eğitim verilmelidir. Bu bölge okulları kampus biçiminde inşa edilmelidir. Çocukların sosyalleşebilmeleri ve kişiliklerini geliştirebilmeleri için öğrenci kişilik hizmetlerinin özel yetiştirilmiş uzmanlar tarafından sunulması gereği söylenebilir.

3.3. Baskı ve Güç Grupları ile İlişkiler

Baskı ve güç gruplarının okulları olumlu ya da olumsuz olarak etkilediği alan yazında sıkça yer almaktadır. Okulun çevresindeki bu gibi grupların okul üzerindeki etkisini açığa çıkartmak amacıyla katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir. *“Siyasi partiler, sendikalar, dernekler ve dini kurumlar gibi ... örgütler okula baskı yapmakta mıdır? Böyle sorunları okul yaşıyorsa nasıl çözümlüyorsunuz.”*

Araştırmaya katılan tüm okul müdürleri kendi okulları üzerinde hiçbir siyasi partinin, dernek, sendika veya gönüllü kuruluşların baskılarının olmadığını söylemişlerdir. Ayrıca bir katılımcı, okula siyasetin öğrencilere ve eğitime yansıtılmadığını, öğretmenlerin bu konuda hassas ve birbirlerine saygılı olduklarını söylemiştir.

Katılımcılardan bir diğeri ise, velilerden bazılarının yasal olarak hakkı olmadığı durumlarda yöneticilere baskı yaptırarak istediklerini elde etmeye çalıştıklarını söylemiştir.

Alan yazın incelendiğinde, okullarda toplumun tüm kesimlerinin ilgilenmesi doğal ve aynı zamanda bir gerekliliktir. Eğitim sisteminin sosyal bir örgüt kadar politik bir girişim özelliği de taşımaktadır (Gümüşeli, 2001). Bu nedenle dünyanın her yerinde sivil toplum örgütlerinin, belediyelerin, sendikaların, siyasi partilerin, dini kurumların, hayır derneklerinin ve gönüllü kuruluşların okullarla yakından ilgilenmesi ve hatta kendi fikirleri doğrultusunda okulların öğrencilerini yetiştirmesini istemesi doğaldır (Aslanargun ve Bozkurt, 2012). Fakat okul yöneticileri kendilerine kanunların çizdiği yasal çerçevenin dışına okulları kesinlikle çıkarmamalı ve bu konuda direnç göstermelidir. Ayrıca tüm baskı gruplarına ve siyasi partilere eşit mesafede durmalıdırlar. Baskılara boyun eğmemelidir.

3.4. Çevre Kalkınmasına Okulun Katkısı

Okulun, çevresinin ekonomik ve sosyal kalkınmasında etkili olup olmadığını belirleyebilmek için aşağıdaki sonu katılımcılara yöneltilmiştir. *Çevre kalkınmasına okulun katkıda bulunması konusunda okulunuzda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Bu konuda yaşadığınız sorunlar nelerdir? Ne gibi çözüm önerileri geliştirdiniz.* Sorulan soruya karşılık katılımcı okul müdürlerinden sekiz kişilik bir grup (katılımcıların % 62'si), öğrencilerin çevre için yararlı olacak şekilde yetiştirilmesi için çaba harcadığını ifade etmişlerdir. Yukarıda açıklanan görüşe ilave olarak iki katılımcı okul müdürü ise (%15), öğrencilere temizlik alışkanlığı, yardımlaşma duygusu geliştirmek için çaba harcadığını söylemişlerdir. Ayrıca bir okul müdürü ise, mesleki ve teknik eğitim öğrencileri için çevrede beceri eğitimi (staj) için işletmeler bulunmadığını ifade etmiştir. Okulun bütçesindeki yetersizlik ve parasal sorunların okulun çevre ile ilişkilerini olumsuz biçimde etkilediğini bir okul müdürü beyan etmiştir.

Yukarıdakilere ilaveten katılımcı bir okul müdürü, okulun çevresel sorunlarını çözmek için belediyeden ve il emniyet müdürlüğünden gerektiğinde yardım istendiğini açıklamıştır. Ayrıca okulların çevresine yerleştirilen kameralar çevre güvenliğinin sağlanması açısından okulun çevresindeki vatandaşlara güvenlikleri açısından yardımcı olmaktadır.

Bütün bu bulguların ışığında okulların çevrenin ekonomik ve sosyal kalkınması konusunda bir çalışmasının olmadığını söyleyebiliriz. Hâlbuki okullar sadece kendi öğrencilerine değil okulun çevresinde yaşayan ve öğrenim çağı dışındaki insanlarımızın da eğitim ihtiyaçlarını karşılama ile ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlama gibi görevlerinin de bulunduğu söylenebilir.

Okullar bilimin ve bilim adamının temsilcisi olan örgütlerdir. Okullar yeni fikir ve düşünceleri topluma yaymakla görevlidirler. Bu nedenle okullar çevrenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlamalıdır. Okul çocuk, genç ve yetişkinlere yeni fikir ve düşüncelerle üretim yeterliliğini artırıcı beceriler kazandırmalıdır. Okullar bu yeterliliğe ulaşacak şekilde yeniden örgütlenmeli ve öğretmen ile yöneticiler buna göre yetiştirilmelidirler. Aynı zamanda okul ve eğitim yöneticiliği öğretmenlikten ayrı bir uzmanlık mesleği olarak kabul edilmeli ve bu konuda yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

3.5. Çevrenin Okula Desteğinin Sağlanması

Okul yakın çevresinin desteğinden hem öğrencilerin eğitim-öğretim etkinliklerinde öğrencilerine yararlandırmanın yanında hem de kendi sorunlarını çözmek için bu desteği etkili bir biçimde kullanılmalıdır. Bu nedenle çevrenin okula desteğinin nasıl sağlandığını, bu desteğin sürdürüldüğünü ve bu konuda hangi sorunlarla karşı karşıya gelindiğini belirlemek amacıyla katılımcılara aşağıdaki iki soru yöneltilmiştir. *“Çevrenin eğitime desteğinin sağlanması konusunda, gönüllü kişi ve kuruluşlarla ilişkiler konusunda okulunuzda ne gibi problemler ortaya çıkmaktadır? Bu gibi konularda neler yaptınız.”*

“Okulların çevreleri ile ilişkilerinde, sorunların ortadan kaldırılmasında ve okula destek sağlama görevini yerine getirmede etkili olan “halkla ilişkiler” konusunda neler yapıyorsunuz? Lütfen açıklayınız.”

Katılımcıların bu sorulara verdikleri cevapların değerlendirilmesinden aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır. Katılımcı okul müdürlerinden sekiz kişilik bir grup (katılımcıların % 62’si) okula maddi destek sağlayacak gönüllü kişi ve kuruluşların bulunmadığını açıklamaktadırlar. Buna karşın iki katılımcı ise okul-aile birliği ve sosyal yardımlaşma kulübü vasıtasıyla çevre desteğini elde etmek için çalışmaların yapıldığını söylemektedirler. Konuyla ilgili beş okul müdürü ise (katılımcıların % 38’i) belediyenin okullara çevre düzenlemesi ve diğer konularda önemli desteğinin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bir katılımcı okul müdürü ise Tema Vakfının okullara dönük çalışmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcılardan bir diğeri ise, gönüllü kuruluşların bir gruba bağlı olduğunu ve okul yönetimini ve öğrencileri kendi fikirleri doğrultusunda etkileme düşüncelerinin bulunduğu gerekçesiyle kabul etmediklerini belirtmişlerdir.

Okul çevresindeki yurttaşlarla iyi ve etkili bir ilişki / iletişim içinde olmalıdır. Bu nedenle okul, yaptığı öğretim etkinlikleri ve karşılaştığı sorunları çevresiyle paylaşmalıdır. Halkla ilişkiler olarak adlandırılan bu yönetsel eylemin etkili ve verimli olarak gerçekleştirilebilmesi için okullarda bu alanda hizmet öncesi eğitim almış müdür yardımcısı kadrosunda çalışan bir elemanın bulunması gerektiği katılımcı bir müdür tarafından açıklanmıştır. Ayrıca bu nitelikte okula eleman sağlanamadığı takdirde halkla ilişkiler konusunda kısa süreli eğitim almış bir müdür yardımcısı bu alanda görev yapmak amacıyla istihdam edilebileceğini söylemiştir.

Halkla ilişkiler konusunda, okul müdürlerinden alınan cevaplar aşağıda özetlenmiştir. Bir okul yöneticisi, site ve apartman yöneticileri vasıtasıyla çevrede oturan vatandaşlarla iyi ilişkiler oluşturmaya çalışıldığını söylemiştir. Başka bir okul yöneticisi ise okullarının çalışmasını dergi, broşür, konferans ve çeşitli etkinliklerle çevredeki kişilere duyurmaya çalıştıklarını belirtmiştir.

Çevrenin okula desteğinin sağlanmasında en etkili araç halkla ilişkilerdir. Bu nedenle çağdaş bir okul müdürünün, okul-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir halkla ilişkiler programı hazırlamak ve uygulamak zorundadır (Gümüşeli, 2001).Çünkü okul, çevresine politikalarını anlatabildiği ve desteğini sağladığı ölçüde etkili olabilir (Güneş,2016).Sonuç olarak çevrenin okula desteğinin sağlanması konusunda okullarımızın sorunları bulunmaktadır.

4. SONUÇ

Bu araştırmanın amacı Amasya İli Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve devlet okullarında görev yapan okul müdürlerinin, okulun daha işlevsel ve çevreyle bütünleşmesi açısından, okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunlarının neler olduğunu ve bu sorunların çözümü ile ilgili görüşlerini

belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada ulaşılan sonuçları şu şekilde özetlemek olasıdır:

1. Okul aile birliği toplantıları yeteri kadar fonksiyonel ve aktif değildir.
2. Okul rehberlik servisleri aile eğitimi çalışmalarını yürütmektedir.
3. Okullarımızda sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif etkinlikler başarılı ve sorunsuz bir biçimde yürütülmektedir.
4. Güvenlik, personel yetersizliği ve temizlik gibi sorunlarla okulların 7 gün 24 saat öğrenci, veli ve çevre halkına açılması olası değildir.
5. Okulların çevrenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını destekleme gibi görevleri yerine getirmesi sınırlıdır. Bu konuda okul müdürlerine büyük görevler düşmektedir.
6. Okullarımıza çevresinden maddi destek sağlayacak gönüllü kişi ve kuruluşların sayısı son derece azdır.

Gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıda sıralanan öneriler geliştirilmiştir.

1. Okul aile birliği toplantılarının daha fonksiyonel ve daha aktif hale getirilmesi gerekmektedir.
2. Okul çevre ilişkisi ile ilgili sorunların sadece okul müdürlerinden alınması, konunun diğer paydaşlarının görüşlerinin alınmaması gerçekliğin diğer yönlerini görmemek anlamına gelmektedir. Okulun amacına uygun çalışmasını sağlayan okul müdürü bu konuda okul çevre ilişkilerinin planlayıcısı ve uygulayıcısı olarak yetkili ve sorumlu kişidir.
3. Okul müdürlerine çevreleri ile formal ve informal ilişki kurma ve sürdürme konusunda kanun ve yönetmeliklerle yetki ve sorumluluk vermek, bu görevi başarı ile sürdürmek için okul bütçesine ödenek koymanın gerekli ve önemli olduğu söylenebilir.
4. Bölge okulları kampus biçiminde inşa edilmelidir. Çocukların sosyalleşebilmeleri ve kişiliklerini geliştirebilmeleri için öğrenci kişilik hizmetlerinin özel yetiştirilmiş uzmanlar tarafından sunulması gerektiği söylenebilir.
5. Aynı çalışmanın kapsamının genişletilerek; öğrenci velilerinin, okul aile birliği başkan ve üyelerinin, öğretmen sendikalarının, siyasi parti temsilcilerinin... okulun çevresiyle ilgili beklenti ve sorunlarının araştırılması sorunun tüm boyutlarını ortaya çıkaracaktır.
6. Ayrıca aynı araştırmayı ülkemizin değişik coğrafi yörelerinde uygulayarak sonuçlarının karşılaştırılması, daha anlamlı ve iç geçerliliği yüksek bulguların elde edilmesi ile araştırma bulgularının dış geçerliliğini de artıracaktır.
7. Okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmen ve okuldaki diğer çalışanların öğrenci velileri ve baskı grupları tarafından görevlerini yapmama veya farklı bir şekilde yapma konusunda baskı altında tutulup tutulmadığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1994). *Toplumsal kurumsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği*. Ankara : PegemA Yayıncılık.
- Aslanargun, E. ve Bozkurt, S. (2012). Okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 349-368.

- Aydın, İ. (2005). Okul çevre ilişkileri. Y.Özden (Ed.). *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı* (2. Baskı) (s. 161-185). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim yönetimi*. (6. Baskı).Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Balay, R. (2014). Okula toplumsal katılım. H.B. Menduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (304-319). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Tek Ağaç Basım,Yayın, Dağıtım Ltd. Şti.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Başaran, İ. E. ve Çinkır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. (4.baskı). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Bursalıoğlu, Z. (1982). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara : Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergi*, 2(2), 28-34.
- Doğan, İ. (2004). *Sosyoloji*. (6.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gümüşeli, A.İ. (2001).Çağdaş okul müdürünün liderlik alanları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 28, 531-548.
- Gülşen, C. ve Gökyer, N. (2015). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, H. (2016). *Okul-çevre ilişkileri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Hanson, E. M. (2003). *Educational administrations and organizational behavior*. (Fifth Edition). The United States of America: Pearson Education Inc.
- İnandı, Y. (2008) Okula toplumsal katılım. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 351-380). Ankara: Anı Yayıncılık
- MEB. (2005). *Okul-aile birliği yönetmeliği*. Resmi Gazete : 25831.
- MEB. (2005) *Milli eğitim bakanlığı ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sosyal etkinlik yönetmeliği*. Resmi Gazete : 26804.
- Nural, E. (2010). Okul çevre ilişkileri ve okula toplumsal katılım. S. Akyıldız (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 209-238). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Lowe, J. (1985). *Dünyada yetişkin eğitime toplu bakış*. Çeviren: F. Oğuzkan. Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları
- Organization for Economic Cooperation and Deveelopment. (OECD). (2001). *What Works in Innovation in Education New School Management Approaches*.
- Pehlivan, İ. (2000). *Okul-çevre ilişkileri. (Yönetici adaylarının eğitimi ders notları)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, M.Ş., Çelik, A., ve Akgemci, T. (2016). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. (9. Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.
-

Taymaz, H. (2001). *Okul yönetimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Taymaz, H. (2007). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Varış, F. (1994). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yiğit, B. ve Bayraktar, M. (2016). *Okul-çevre ilişkileri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.